

โลกคู่ขนาน :

กรณีศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประเทศไทย

Parallel World: A Case Study of Social Movement on Social Media Network in Thailand

พิมพ์ชญา พักเปี่ยม*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบสื่อใหม่เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นโลกแห่งความจริงที่การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นไปได้ยากเนื่องจากอำนาจทางกฎหมาย ผู้คุมสื่อมวลชนกระแสหลักแต่เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารแบบออนไลน์เข้ามา สื่อทางเลือกถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อรองกับอำนาจของโลกจริง โดยใช้วาทกรรมในการต่อรองกับอำนาจกระแสหลัก ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายที่ไม่จำกัดทางด้านขอบเขตและเวลา เชื่อมโยงกันในปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายนั้น ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในเครือข่าย รวมกลุ่มกันเพื่อต้องการเห็นเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเด็นที่เป็นกระแสในขณะนั้น ยิ่งรวมกลุ่มกันได้มากเท่าไรยิ่งทำให้มีอำนาจในการต่อรองมากยิ่งขึ้น เปรียบเทียบกับกระแสคลื่นที่กระทบฝั่ง ยิ่งมวลคลื่นมีขนาดใหญ่ยิ่งก่อให้เกิดกระแสสังคมกระทบต่อประเด็นหรือเหตุการณ์นั้น ผลที่เกิดขึ้นอาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม

คำสำคัญ: โลกคู่ขนาน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประเทศไทย

* อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Abstract

This article is an academic article aiming at presenting new social media movements. To compare the real world in which social movement is difficult due to legal power in order to compare the real world where social movement is difficult due to the legal power. The main media controller, but when online communication technology came in alternative media are used as an important tool in negotiating with the power of the real world. By using discourse to negotiate with the mainstream power resulting in the integration into networks that are not limited to scope and time connected in the interaction of that network. They gather together and want to The real world by using social discourse Everyone has equality in the network. They gather together and want to see social changes in current issues at that time. The more groups they join; the more bargaining power they have. It can be compared with the wave hitting the shore. The greater the mass of the wave ,the greater the social currents affecting the issues or events. The consequences may possibly cause changes in society.

Keywords: Parallel World, Social Movement, Social Media Network

บทนำ

มนุษย์มีความหลากหลายเมื่อรวมตัวกัน ขึ้นมาเป็นสังคม ก็เริ่มเกิดความขัดแย้งหรือความไม่เห็นด้วยในบางเรื่อง คิดต่างกัน คิดเหมือนกัน เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในก่อให้เกิดกระแสต่างในสังคมมีผู้คนหลากหลายแสดงความคิดเห็น ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย คนที่เห็นด้วยหรือสนใจในเรื่องเดียวกันก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องเพื่อดำเนินกิจกรรมตามอุดมการณ์ความเชื่อที่มีอยู่เพื่อสังคม ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม (สุวิดา ธรรมมณีนวศ์, 2543:1) เป็นขบวนการเรียกร้องของกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด มีความตั้งใจที่จะทำการเปลี่ยนแปลง โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันว่า การเคลื่อนไหวจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมในทิศทางที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการกระทำที่มีความ

ต่อเนื่องร่วมกันดำเนินการตามที่วางไว้เพื่อเปลี่ยนแปลงแบบอย่างของสถาบันสังคมที่เป็นอยู่

ในปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ที่เกิดจากการแสดงบทบาทเพื่อเสนอทางเลือกใหม่เพื่อการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมโดยส่วนใหญ่พบว่ามีสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหว เพราะในยุคนี้ เทคโนโลยีได้เปลี่ยนวิถีของคนไทยไป เหตุการณ์ใดๆก็ตามมักจะมีคนบันทึก และส่งต่อหรือแชร์กันง่ายดาย ข้อมูลข่าวสารไหลเร็วยิ่งกว่าเดิมมาก ในอดีตเหตุการณ์ต่างๆต้องผ่านการรายงานของผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวต่างๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดๆขึ้น กว้านักข่าวจะไปถึงเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว จะมีเพียงคำบอกเล่าของผู้เห็นเหตุการณ์ และร่องรอยของหลักฐานจากวัตถุพยานต่างๆ เท่านั้นส่วนการรายงานข่าวที่เร็วที่สุดคือรายงานจากวิทยุ และโทรทัศน์ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ยังต้องมาติดตามข่าว แต่ปัจจุบัน

โทรศัพท์มือถือก็สามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มีอยู่มากมาย กล้องติดรถยนต์ กล้องวงจรปิด สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเผยแพร่เหตุการณ์ก็มีความรวดเร็วในโลกของสังคมออนไลน์ทำให้สื่อกระแสหลักอย่างโทรทัศน์และวิทยุยังต้องไล่ตามกระแสบนโลกสังคมออนไลน์ ดังนั้นการไหลผ่านของข้อมูลข่าวสารแตกต่างจากในอดีต วันนี้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาก และสามารถใช้พลังของสังคมผ่านสังคมออนไลน์ได้อย่างมีพลังและน่าติดตามว่า พลังของขบวนการเคลื่อนไหวใหม่เหล่านี้จะมีการพัฒนาไปอย่างไรในอนาคต

ค่านิยมของโลกคู่ขนานกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

Gray (2008) ได้ให้คำนิยามคำว่า โลกจริง (Real World) ไว้ในหนังสือ Doing Research in the Real World ว่าเป็น "พื้นที่ที่มนุษย์รวมตัวกันเพื่อการสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์หรือวาทกรรม อีกนัยหนึ่ง "โลกจริง" เป็นชุมชนที่คนอาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นที่พักอาศัย สวนสาธารณะ ร้านค้า รวมทั้งเครือข่าย เช่น กลุ่มชุมชน นักการศึกษา หรือ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์"

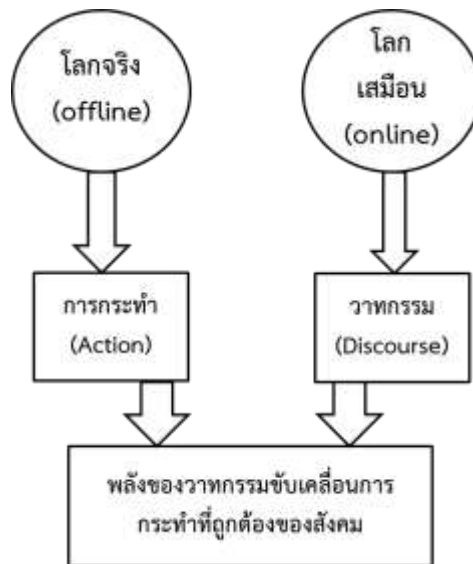
Van Dijk (2012) กล่าวถึง ชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) ว่าเป็นชุมชนที่ไม่ผูกติดอยู่กับสถานที่และเวลา แต่ยังคงเป็นพื้นที่ที่ให้ความสนใจกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนเสมือนจริงถูกสร้างขึ้นจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเป็นการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication) และการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ผ่านคอมพิวเตอร์ (Human-Computer Interaction)

Rheingold (2536) อธิบายรูปแบบการสื่อสารใน ชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) ไว้ว่า เป็นการที่กลุ่มบุคคลที่อาจเคยหรือไม่เคยพบกันมาก่อน แลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเว็บบอร์ด บุคคลมีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ในไซเบอร์สเปซ (Cyberspace) หลายรูปแบบ ตั้งแต่ การติดต่อสื่อสาร การพูดคุย (Chat) การโต้แย้งกัน การดำเนินธุรกิจ การแลกเปลี่ยนความรู้และอารมณ์ การวางแผน การระดมสมอง การนิเทศ การแสดงความอาฆาตพยาบาท การตักท้วงรัก การเกี้ยวพาราสี การมองหาเพื่อน การสร้างการเล่น เกม การสร้างวาทกรรมทางปัญญา รวมทั้งการสร้างศิลปะชั้นสูง บุคคลปฏิบัติทุกอย่างเหมือนเวลาที่เผชิญหน้ากัน แต่ทำด้วยการใช้คำพูดผ่านจอคอมพิวเตอร์ คนจำนวนนับล้านคนสร้างชุมชนที่แสดงตัวตน และ ปฏิสัมพันธ์กัน แบบ อิเล็กทรอนิกส์ที่อิสระต่อเวลา (Time) และ ระยะทาง (Space)

ศุภกิจนต วทาทิยาภรณ์ (2553) เชื่อว่าเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มีข้อได้เปรียบเหนือระยะทางและเวลา เพราะโทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต นอกจากจะช่วยให้คนที่ห่างกันสามารถติดต่อสื่อสารกันได้แล้ว ยังทำให้บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารได้ภายในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและอภิปรายต้องขยายจาก "พื้นที่สาธารณะ" ที่ต้องมีลักษณะทางกายภาพมีการปฏิสัมพันธ์กันในโลกจริงไปสู่การปฏิสัมพันธ์กันใน "พื้นที่สาธารณะในโลกเสมือนจริง" ด้วยเช่นกัน

การสื่อสารในพื้นที่โลกจริง (Real World Setting) คือ การสื่อสารระหว่างมนุษย์ในพื้นที่จริง เช่น ชุมชน ที่พัก หรือแม้แต่กลุ่มเครือข่ายชุมชน ในขณะที่ "พื้นที่เสมือนจริง (Virtual Setting)" หมายถึง การสื่อสารระหว่างมนุษย์ผ่านคอมพิวเตอร์ที่ปราศจากเงื่อนไขของเวลา (Time) และระยะทาง (Space) ตามรูปภาพที่ผู้เขียนได้สรุปจากค่านิยมของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

ผู้เขียนได้สรุปนิยามของคำว่า โลกคู่ขนาน ประกอบด้วย 2 โลกได้แก่ โลกจริง (Offline) และ โลกเสมือน (Online) ออกมาเป็นภาพได้ด้านบน สามารถอธิบายเรื่องโลกจริงได้เพราะโลกคู่ขนานมี ทั้ง 2 โลกเช่นเดียวกัน คือมีทั้งโลกจริง(Offline) คือโลกของชีวิตจริงที่เราต้องเผชิญกับการกระทำ ต่างๆ(Action)คือ ปิดจากสื่อออนไลน์ รับรู้แต่ ความเป็นจริงในชีวิตเท่านั้น ส่วนโลกเสมือนคือโลก ออนไลน์ สื่อสารกัน ทำกิจกรรมร่วมกันผ่าน คอมพิวเตอร์ เช่น การตั้งเพจเฟซบุ๊ก การใส่ความคิดเห็น(comment) ไปในเฟซบุ๊ก เป็นโลกที่ ประกอบไปด้วยวาทกรรม (discourse) การปรุง แต่งคำพูดต่างๆให้มีสีสันเหมือนละคร(drama)

โลกเสมือนหรือโลกออนไลน์ประกอบไปด้วยวาทกรรมนั้น มิเชล ฟูกูยีได้ให้ความหมาย ของวาทกรรม (discourse) หมายถึง กระบวนการ สร้างความหมายโดยใช้ภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆที่ ดำรงอยู่ในสังคม ประกอบกันเป็นความรู้ ความ เข้าใจในเรื่องหนึ่ง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่า อะไรคือความรู้ ความจริง วาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูก สร้างขึ้นโดยสังคมทั้งกลุ่มที่ครองอำนาจและกลุ่มที่

ต่อต้านอำนาจจัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคน ในสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ถูกใช้เพื่อต่อต้าน อำนาจต่อต้านระเบียบที่วาทกรรมหลักครอบงำอยู่ การวิเคราะห์วาทกรรมทำให้เห็นแง่มุมของอำนาจ โดยเฉพาะในแง่มุมของความรู้ได้ละเอียดอ่อน ยิ่งขึ้นเมื่อวาทกรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถอ้างได้ว่ามี ผู้ผลิต ผู้ควบคุมวาทกรรมอย่างชัดเจน อำนาจใน แง่มุมของวาทกรรม เป็นอำนาจที่กระจายตัว แทรกซึมในแนวระนาบเชื่อมต่ออย่างหลากหลาย ยากที่จะหาจุดกำเนิด จุดศูนย์กลางของการผลิต ประเด็นของการวิเคราะห์วาทกรรม ไม่ได้อยู่ที่ คำพูดนั้น ๆ เป็นเรื่องจริงหรือเท็จ แต่อยู่ที่ กฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่เป็นตัวกำกับให้การพูดนั้น ๆ เป็นไปได้มากกว่าจะเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ดังนั้นการสร้างวาทกรรมในโลกเสมือนหรือโลก ออนไลน์ของกลุ่มที่ต้องการใช้อำนาจเพื่อต่อรอง กับผู้ที่มีอำนาจในโลกความจริง โดยการตั้งเพจ เฟซบุ๊กสร้างเว็บไซต์เพื่อสร้างวาทกรรมให้กลุ่มคน

ที่เห็นด้วยเข้ามาแสดงความคิดเห็นก่อให้เกิดเป็น กระแสสังคม

การรวมกลุ่มกันของผู้คนทำให้เกิด เครือข่าย ดังที่ Manuel Castells (1996) กล่าวว่า ในเครือข่ายสังคมจะประกอบด้วยบุคคลหรือตัวแสดงที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามบทบาท หรือหน้าที่ที่แต่ละคน ที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เกิดการรวมตัวกันด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย รวมถึงลักษณะของสมาชิกที่แตกต่างกันไป ในปัจจุบันสังคมมีการสร้างเครือข่ายสังคมในรูปแบบใหม่ที่ สมาชิกในเครือข่ายไม่จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่ หรือในเวลาเดียวกัน แต่สามารถสร้างกลุ่ม เครือข่ายผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารได้ ดังที่สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ เครือข่ายการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ (Informal Network) คือ เครือข่ายที่เกิดขึ้นเอง ไม่มีผู้ใดได้รับมอบหมาย อย่างเป็นทางการให้ใช้การติดต่อผ่านช่องทางใด ช่องทางหนึ่งอย่างตั้งใจ เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างมีอิสระ เครือข่ายสื่อสารที่ไม่เป็นทางการที่พบเห็นในปัจจุบันได้แก่ แฟนเพจต่าง ๆ เว็บไซต์ล็อก สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิด เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นชุมชนเสมือนที่ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นหรือแสดงตัวตน ของตนเอง เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีข้อดีในแง่การแชร์สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็น ปัญหาในสังคม

จากแนวคิดของ Manuel Castells (1996) ที่มาอธิบายสื่อใหม่ในปัจจุบันนั้น จะเห็นได้ว่ามีการเชื่อมโยงกันของผู้คนที่มีปฏิสัมพันธ์ใน เครือข่ายนั้น ไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลา นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายก็คือ อำนาจที่ดำรงอยู่ในเครือข่ายที่ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นในเครือข่าย

สังคมนั้น ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากที่ทำให้ปัญหาในสังคมได้รับการแก้ไข

เครือข่ายสังคมมีมานานแล้ว พอมี ernetศึกษาเกิดขึ้น ก็ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวจาก โลกเสมือนหรือโลกออนไลน์เข้ามาสู่โลกในชีวิตจริง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเกิดเป็น กระแสที่วิพากษ์วิจารณ์กันในสังคม โลกจริงและ โลกเสมือนจึงคู่ขนานกันไปหรือเราเรียกว่า “โลก สภาวะใหม่” หรือโลกคู่ขนานนั่นเอง

การศึกษาการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ผ่าน มาจะวิเคราะห์ภายใต้กรอบทฤษฎีใหญ่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีชนชั้นตามแนวมาร์กซิสต์ ซึ่งให้ความ ชัดแย้งระหว่างชนชั้นนำ จนทำให้เกิดกระบวนการ ลูกฮือของชนชั้นกรรมาชีพต่อนายทุน ในเวลา ต่อมาเริ่มมีนักวิชาการศึกษาวิจัยออกนอกกรอบ ทฤษฎีชนชั้น เพราะมีข้อจำกัด (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2545, น.6) ส่วนแนวคิดประการที่สอง เรียกว่า การเมืองแบบใหม่และขบวนการเคลื่อนไหวทาง สังคมในรูปแบบใหม่ เริ่มต้นตั้งแต่ปี 1970 เป็นต้น มา มีขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องของประชาชน เกิดขึ้นมากมายในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าใน ชีกลโลกตะวันตก เช่น ขบวนการต่อต้านอาวุธ นิวเคลียร์ ขบวนการสันติภาพ ดังนั้นทฤษฎีทาง สังคมศาสตร์ในช่วงนั้นจึงไม่สามารถตอบปัญหา ความซับซ้อนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ เกิดขึ้นใหม่ได้ เนื่องจาก ประการแรก ขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ไม่ได้ตั้งอยู่บน พื้นฐานของชนชั้นเดียวเช่นในอดีตที่อธิบายด้วย ทฤษฎีมาร์กซิสต์ แต่เป็นการโต้กับปัญหาความ ชัดแย้งใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมที่วางอยู่บนฐาน หลากหลายชนชั้น ประการที่สอง เนื่องจากเป็น

ขบวนการที่มุ่งเน้นกับปัญหาในสังคม แนวโน้มในการเรียกร้องและดำเนินการจึงไม่ผ่านกลไกการเมืองที่ดำรงอยู่ เช่น พรรคการเมือง หรือการหวังพึ่งกลไกรัฐ เนื่องจากปัญหาที่มีความซับซ้อนยิ่งกว่าที่ระบบการเมืองปกติจะจัดการได้ ประการที่สาม เป้าหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่ได้ต้องการช่วงชิงอำนาจของรัฐเหมือนอย่างขบวนการสังคมที่มุ่งสู่การปฏิวัติ แต่ต้องการสร้างกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต เป็นการช่วงชิงในการสร้างค่านิยมหรือความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งที่ต่อสู้เรียกร้อง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2540, น. 2-3)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีผู้ร่วมขบวนการจากหลายชนชั้น และมีกลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นกลุ่มสำคัญ ขบวนการใหม่ยอมรับกรอบการเมืองประชาธิปไตยเสรีนิยม บางกลุ่มต้องการสร้างอัตลักษณ์ด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่าง หรือเรียกร้องให้สังคมยอมรับ เช่น เรื่องคุณภาพชีวิต การยืดหยุน

สิทธิปัจเจกบุคคล (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2545, น. 8-9)

กรณีศึกษาขบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย

เหตุการณ์ที่ผ่านมาผู้มีอำนาจจะถือครองสื่อหลักไว้ในมือเพื่อกุมอำนาจไว้แต่เพียงผู้เดียวได้แก่ สื่อวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อย่างเช่น สงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศเยอรมัน อิตาลีใช้การครอบงำสื่อวิทยุในการล้างสมองให้เห็นคล้อยตามระบอบเผด็จการของผู้นำ แต่ในปัจจุบันเป็นยุคสื่อสารไร้พรมแดน เกิดเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนทั่วไปมีอำนาจในการใช้สื่อมากขึ้น ทำให้เกิดในการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ เมื่อมีการแสดงความคิดเห็น การตั้งเพจ การสร้างเว็บไซต์ ยิ่งแสดงพื้นที่ของอำนาจในการแสดงของและความมีตัวตนมากขึ้น ดังตัวอย่าง 4 กรณีที่ยกมาประกอบดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 #เทใจให้เทพา

ที่มา: มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 26 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2561

เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560 มีการเดินอย่างสันติของเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานี เพื่อยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีว่าเหตุผลใดเขาเหล่านั้นไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหินที่จะสร้างขึ้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลาหรือเรียกอีกอย่างว่าเดินเทใจให้เทพาที่ได้เกิดขบวนการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน อ.เทพา จ.สงขลา โดยใช้แฮชแท็ก #เทใจให้เทพา ซึ่งภายหลังการจับกุมแกนนำพบว่า ในทวิตเตอร์กลับมีการรีทวีตข้อความทำให้เกิดอันดับ 1 ใน 5 ของเทรนด์ในทวิตเตอร์ จนนำไปสู่การกดดันในโซเชียลมีเดีย รวมถึงการเจรจาของคนในพื้นที่จนทำให้กลุ่มผู้คัดค้านได้รับการปล่อยตัว

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจคือ บัญชีในทวิตเตอร์พบว่าเป็นเด็กเยาวชนอายุระหว่าง 12-25 ปี และส่วนมากเป็นแฟนคลับของศิลปินเกาหลีหรือคนทั่วไปเรียกว่า 'ดิ่งเกาหลี' ทำให้เกิดคำถามว่าทำไมแฟนเพลงเกาหลีมีความรู้สึกร่วมกับ

การประท้วง และยังพบว่ากลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ มักเล่นทวิตเตอร์มากกว่าเฟซบุ๊ก แต่เราจะสรุปเลยไม่ได้ว่าเป็นการกดดันจากโลกโซเชียลเพียงอย่างเดียว เพียงแต่ว่าการเคลื่อนไหวทั้งในพื้นที่และการสนับสนุนจากคนชั้นกลาง รวมถึงวัยรุ่นที่ไม่สนใจขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม มันช่วยเพิ่มแรงกดดันในการเจรจาในพื้นที่แน่นอน ดังนั้นเมื่อรัฐบาลคสช.ที่มีฐานเสียงเป็นกลุ่มชนชั้นกลาง ได้ขังนักหนาแล้ววาระระหว่างการให้ประกันตัวหรือการควบคุมตัวไว้จะส่งผลกระทบมากกว่ากัน ขณะเดียวกันอาจขยายการกดดันเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพฯ ได้ เนื่องจากมีการนัดแนะผ่านโซเชียลมีเดีย ทำให้เป็นการเพิ่มแรงกดดันจากนอกพื้นที่อีกช่องทางหนึ่ง

กรณีศึกษาที่2 ชาวบุม ปัตตานี ล่ารายชื่อข่มขืนต้องประหาร

ที่มา: เ็นเตอร์เทนเมนท์ทีนิวส์ 3 กุมภาพันธ์ 2559

ประธานองค์กรทำดี "บูม ปนัดดา" ขอเสนอตัวลารายชื่อ 1 แสนรายชื่อ เพื่อเสนอให้ยกเลิกการกักโทษ ทั้งผู้ต้องหาผู้ใหญ่และเยาวชน หลังเกิดคดีที่พัทลุง ดาราสาวชื่อดัง "บูม ปนัดดา วงศ์ผู้ดี" ในฐานะประธานขององค์กรทำดี ที่มีการต่อต้านและร่วมรณรงค์ให้มีแก้ไขกฎหมาย บทลงโทษขั้นสูงสุดแก่ นักโทษและผู้ต้องหาในคดีฆ่าข่มขืนกระทำชำเรา หรือ ฆาตกรรมกระทำชำเรา ให้เป็นโทษประหารชีวิต และ ยกเลิกการให้อภัยโทษ หลังเกิดกรณีเหตุฆ่าแฟนหนุ่มและข่มขืนเหยื่อสาวที่จ.พัทลุง (<https://www.dailynews.co.th/regional/377144>)

ล่าสุดได้เริ่มมีการรณรงค์และร่วมกันลารายชื่อ เพื่อให้เกิดการแก้ไขกฎหมาย "ยกเลิกกักโทษ คดีฆ่าข่มขืนทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน" โดยเพจ ดร.ปนัดดา วงศ์ผู้ดี เริ่มมีการเปิดให้ดาวนโหลดเอกสารและวิธีการรวบรวมรายชื่อที่ถูกต้องเพื่อส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า

ในโลกออนไลน์ได้มีความส่งต่อข้อความการรณรงค์ให้แก้ไขกฎหมาย และยังถ่ายภาพพร้อมข้อความระบุว่า “ฆ่าข่มขืน ก็ศพแล้ว ก็ศพเล่า กฎหมายไทย ทำไมไม่แก้” เป็นจำนวนมากอีกด้วย บูม ปนัดดา ได้โพสต์ข้อความภาพอินสตาแกรมส่วนตัว @boompanadda ประกาศเจตนารมณ์ขอลารายชื่อจากประชาชนที่มีแนวคิดเดียวกันเกี่ยวกับการรณรงค์ดังกล่าว

บูม ปนัดดาใช้สื่อออนไลน์ ได้แก่ เพจและอินสตาแกรมในการรวบรวมรายชื่อคนที่มีความคิดเห็นเดียวกันในการแก้กฎหมาย ในโลกเสมือนนั้น สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายได้อย่างไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลาในการแสดงความคิดเห็น พยายามสร้างพลังเป็นขบวนการเพื่อเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

กรณีศึกษาที่ 3 ข่าวนเบนซ์ชนฟอร์ด

ที่มา: <http://socialnews.teenee.com/penkhao/1625.html>

กระแสทอล์คคอฟเดอะทาวน์ บนกระแสสื่อและบนโลกโซเชียล คือกรณีหนุ่มขับรถเบนซ์ความเร็วสูงชนท้ายรถฟอร์ด จนลูกใหม่เป็นเหตุให้นักศึกษาปริญญาโท 2 คนเสียชีวิต ประเด็นเหตุการณ์ของอุบัติเหตุร้ายแรงบนท้องถนน แต่ที่เป็นประเด็นขึ้นมา ในช่วงนี้ก็คือ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของคดี โดยเฉพาะหลังจากที่นายตำรวจเจ้าของคดีให้สัมภาษณ์สื่อจากค่ายเนชั่นเป็นกระแสร้อนขึ้นมาทันที กระทั่งว่อนโซเชียล คลิปบทสัมภาษณ์ถูกกระหน่ำแชร์ คนดังจากหลายกลุ่มอาชีพออกมาตั้งข้อสังเกต วิพากษ์วิจารณ์แนวทางการดำเนินคดีกันมากมาย โดยประเด็นความตรงไปตรงมาของการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต่างไม่เชื่อมั่นต่อการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ นอกจากนี้บรรดาเหล่านักสืบออนไลน์ยังทำหน้าที่ค้นสืบข้อมูลของหนุ่มขับรถเบนซ์ออกมาแชร์กันมากมาย มีทั้งรูปนิ่ง เข้าไปสืบค้นใน เฟซบุ๊กส่วนตัว

ในยุคออนไลน์ เทคโนโลยีได้เปลี่ยนวิถีของคนไทยไปมาก ปัจจุบันการกระทำใดๆมีคนบันทึก และส่งต่อกันง่ายดาย ข้อมูลข่าวสารไหลเร็วยิ่งกว่าเดิมมากนัก ในอดีตเหตุการณ์ต่างๆต้องผ่านการรายงานของผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวต่างๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ขึ้น กว่่านักข่าวจะไปถึงเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว จะมีเพียงคำบอกเล่าของผู้เห็นเหตุการณ์ และร่องรอยของหลักฐานจากวัตถุพยานต่าง ๆ เท่านั้นส่วนการรายงานข่าวที่เร็วที่สุดคือรายงานจากวิทยุ และโทรทัศน์ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ยังต้องมาติดตามข่าวนี้นักเดียวแต่ปัจจุบันไม่ใช่ กล้องบันทึกเหตุการณ์มีอยู่มากมาย กล้องติดรถยนต์ กล้องวงจรปิด กล้องจากมือถือสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเผยแพร่เหตุการณ์ก็มีความรวดเร็วในโลกของสังคมออนไลน์ชนิดสื่อกระแสหลักยังต้องไล่ตามกระแสนบนโลกสังคมออนไลน์

กรณีศึกษาที่ 4 คดี 6 วัยรุ่นฆ่าชายพิการ

ที่มา: <http://tnews.teenee.com/crime/132421.html>

จากกรณีแก๊งวัยรุ่นชาย 6 คน ก่อเหตุสะเทือนขวัญกลางกรุงเข้ารวมทำร้าย นายสมเกียรติ ศรีจันทร์ อายุ 36 ปี ผู้พิการทางขาจนเสียชีวิตอย่างสดสยอง พบว่าในจำนวนนั้นเป็นลูกชายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.โชคชัย เป็นที่มาของการตั้งข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาแต่ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายภาคต่อเมื่อข่าวทั้งจากสื่อหลักและสื่อออนไลน์ แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์กันไป ผสมกับดวลประหว่างเกิดเหตุและแชร์ส่งต่อไปทั่ว ยิ่งทำให้มีกลุ่มตั้งข้อสงสัยต่อการสืบสวนคดีว่ายุติธรรมจริงหรือไม่ (<http://tnews.teenee.com/crime/132421.html>)

ส่วนนายจักรกฤษณ์ มีชัย เป็นคนคิดที่จะรวบรวมรายชื่อ 25000 รายชื่อ ผ่านทางเว็บไซต์ www.charge.org พร้อมตั้งแคมเปญว่า ขอความเป็นธรรมในคดีลูกตำรวจฆ่าคนพิการ เพื่อหวังเปลี่ยนการแจ้งข้อหาจากการฆ่าโดยเจตนา ให้เป็น

การฆ่าโดยไตร่ตรอง ซึ่งมีผู้ร่วมลงชื่อ 23000 รายชื่อแล้ว สาเหตุที่รวบรวมรายชื่อเพราะอยากมีช่องทางการแสดงออกของพลังผู้สนับสนุนเพื่อต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต ด้วยการให้ตำรวจสืบสวนอย่างตรงไปตรงมา การเรียกร้องครั้งนี้มี 23000 รายชื่อแล้วอยากให้คดีนี้เป็นกรณีศึกษากับอีกหลายคดีในกาสร้างบรรทัดฐานต่อการปฏิบัติงานที่ดีของตำรวจด้วยการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

คดีนี้สื่อสังคมออนไลน์จับกระแสอยู่ตลอดเวลา มีคลิปออกมาชัดเจน มีพยานหลายปาก ทำให้มีกลุ่มคนไม่เห็นด้วยจำนวนมากในกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้า จึงรวมกลุ่มกันรวบรวมรายชื่อเพื่อแสดงออกถึงพลังต่อต้านผู้มีอำนาจให้ตระหนักถึงความเป็นธรรม แม้คดีนี้ยังไม่สิ้นสุดลงก็คงต้องติดตามว่า กระแสสังคมของสื่อออนไลน์จะช่วยส่งไปถึงผู้มีอำนาจหรือไม่อย่างไร

กรณีศึกษาที่ 5 “ฮัท เดอะสตาร์ เขียนโปรโมทไอจีบนหลักกิโลเมตรภูชี้ดาว”

ที่มา: MGR Online 23 กุมภาพันธ์ 2559

“จากกรณีเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของนายจิรวิชัย พงษ์ไพจิตร หรือฮัท เดอะสตาร์นักแสดงหนุ่มจากภาพยนตร์เรื่องแม่เบี้ยที่ใช้ปากกาเมจิกสีดำเขียนโปรมืออินสตาแกรมตัวเองไว้บนเสาหลักกิโลเมตรบริเวณจุดชมวิวกู้ช้าง จังหวัดเชียงราย ท่ามกลางกระแสตำหนิว่าไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง สร้างความสกปรกและทำลายข้าวของสาธารณะ โดยนายชูเวช อินเทพ เจ้าของบล็อก Tummeng Travel ได้เขียนวิจารณ์ในบล็อกดังกล่าว จนมีผู้เข้ามาโพสต์ตำหนิการกระทำของนักร้อง-นักแสดงหนุ่มอย่างรุนแรงว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและไร้สามัญสำนึก ได้โพสต์กระทู้ชื่อ “ไปเที่ยวกู้ช้าง เจอนักร้องทำตัวแบบนี้ไปไม่เป็นเลย” ขณะที่หนุ่มฮัทได้ชี้แจงผ่านอินสตาแกรมว่า “หลักกิโลเมตรดังกล่าวไม่ได้มีเพียงข้อความของตนเพียงคนเดียว ยังมีนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ เขียนเอาไว้ด้วย” พร้อมโทรไปชมเชยเจ้าของกระทู้ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงหยาบคาย นอกจากนี้หนุ่มฮัทยังกล่าวอ้างว่า ได้รับอนุญาตจากผู้ใหญ่บ้านให้ขีดเขียนเพื่อโปรมือสถานที่ท่องเที่ยวได้”

(<https://mgronline.com/uptodate/detail/9590000019043>)

จากแนวคิดของ Manuel Castells (1996) อธิบายสื่อใหม่ในปัจจุบันนั้น จะเห็นได้ว่าการเชื่อมโยงกันของผู้คนที่มิปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายนั้น ไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลานอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายก็คืออำนาจที่ดำรงอยู่ในเครือข่าย ที่ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นในเครือข่ายสังคมนั้น ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากที่ทำให้ปัญหาในสังคมได้รับการแก้ไข อย่างกรณี ฮัท เดอะสตาร์ ได้เขียนข้อความลงบนของสาธารณะในสถานที่ท่องเที่ยว และเป็นดาราที่มีชื่อเสียง โดยคุณชูเวช อินเทพ เจ้าของบล็อก Tummeng Travel นำภาพดังกล่าวไปลงในบล็อกจนเกิดเป็นกระแสดัง

ขึ้นมา ซึ่งฮัทไม่ยอมรับ มีการอ้างอิงคนอื่น และยังชมเชยคุณชูเวช อินเทพ เจ้าของบล็อก คนเอาภาพเขาไปลงอีกด้วย กรณีที่เกิดขึ้น ถ้าไม่มีพลังอำนาจของเครือข่ายสังคมอย่างคุณชูเวช อินเทพ เจ้าของบล็อก ที่แชร์การกระทำของฮัท ก็จะไม่สามารถทำให้ฮัท ออกมาสำนึกผิดกับการกระทำดังกล่าว เพราะโดนกระแสสังคมโจมตีจนต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบ จึงต้องไปขอโทษผู้ใหญ่บ้านและคนในจังหวัดเชียงราย พร้อมกับลบข้อความที่ตนเองเขียน กรณีข่าวนี้นจึงเป็นกระแสของเครือข่ายสังคมและเป็นบทเรียนให้กับผู้คนที่ไปสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในการมีจิตสำนึก ห่วงแหนของที่เป็นสาธารณะ ช่วยกันอนุรักษ์ไม่ขีดเขียนสิ่งใดๆลงไปซึ่งทำให้ทัศนียภาพของสถานที่นั้นดูดี

บทสรุปส่งท้าย

ในอดีตการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากเนื่องจากผู้มีอำนาจควบคุมสื่อกระแสหลักไว้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นนักข่าวจะเป็นผู้รายงานแต่เพียงผู้เดียว ทิศทางข่าวสารจะไหลไปทางเดียว ต่อมาในปัจจุบันเกิดสื่อออนไลน์ขึ้น ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้อย่างเต็มที่ สื่อออนไลน์มีบทบาทมากขึ้น ประชาชนทั่วไปก็สามารถมีอำนาจเพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับอำนาจ ใคร ๆ ก็สามารถรายงานข่าวได้ทันที ทำให้สื่อหลักต้องปรับตัวอย่างมากสื่อหลักผันตัวเองมาอยู่บนเว็บไซต์และออนไลน์มากขึ้น ดังนั้นเหตุการณ์ที่เป็นกระแสในสังคมในปัจจุบันจึงเป็นโลกเสมือนหรือโลกออนไลน์ที่ตามกระแสสังคมรวมกลุ่มกันตั้งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ขึ้น

โลกเสมือนที่ใช้สื่อออนไลน์เป็นเพียงแรงกระตุ้นที่จะทำให้เกิดกระแสต่างที่วิพากษ์วิจารณ์ในสังคม อย่างกรณีต่างๆที่เกิดในประเทศล้วนแล้วแต่เกิดจากสื่อสังคมออนไลน์ที่โหมกระแส

เหตุการณ์นั้นทำให้ผู้คนสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีของสฤทธที่โดนกดดันจากกระแสสังคม หรือ บุ่มปนัดดา รวมกลุ่มรวบรวมรายชื่อกว่า 1 แสนรายชื่อ เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือตัวอย่างกรณีฮัท เดอะสตาร์ ที่ส่งสังคมออนไลน์แชร์ภาพในอินสตราแกรมจนเป็นเรื่องราวใหญ่โต ทำให้ฮัทต้องออกมาขอโทษและแก้ไขในสิ่งที่ทำผิดพลาดไป

สื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนทั่วไปมีอำนาจในการต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจในโลกของความจริง โดยใช้วาทกรรมในการต่อรองอำนาจ ซึ่งจากเดิมที่เรารับรู้ข้อมูลข่าวสารจากนักข่าว หรือสื่อหลักอย่างวิทยุและโทรทัศน์รายงานข่าว แต่ในปัจจุบันใครก็สามารถรายงานข่าวได้ มีคลิป มีเพจเฟซบุ๊กช่วยกันแชร์ช่วยกันคอมเมนต์ คำพูด การแสดงความคิดเห็นต่างๆ โลกจริงอำนาจยังคงมีอยู่เดิมอยู่ในมือที่ผู้มีอำนาจ ดังที่มิเชล พูโกต์ (1984) ให้ความหมายของวาทกรรม (discourse) ว่า วาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคมทั้งกลุ่มที่ครองอำนาจและกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจจัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคนในสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ถูกใช้เพื่อต่อต้านอำนาจต่อต้านระเบียบที่วาทกรรมหลักครอบงำอยู่ วาทกรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถอ้างได้ว่ามีผู้ผลิต ผู้ควบคุมวาทกรรมอย่างชัดเจน อำนาจในแง่ของวาทกรรม เป็นอำนาจที่กระจายตัว แทรกซึมในแนวระนาบเชื่อมต่อกันอย่างหลากหลาย ยากที่จะหาจุดกำเนิด จุดศูนย์กลางของการผลิต ประเด็นของการวิเคราะห์วาทกรรมไม่ได้อยู่ที่คำพูดนั้นๆ เป็นเรื่องจริงหรือเท็จ แต่อยู่ที่กฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่เป็นตัวกำกับให้การพูดนั้นๆ เป็นไปได้มากกว่าจะเป็นเรื่องข้อเท็จจริง

สื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนทั่วไปมีอำนาจในการต่อรองกับอำนาจหลักมากขึ้น จึงเป็นเพียง

เครื่องมือในการต่อรองอำนาจมากขึ้นกว่าเดิมที่สื่อหลักถูกใช้โดยผู้มีอำนาจในสังคมเท่านั้น การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายนั้นเปรียบเสมือนฟันเฟืองของเครื่องจักร จากตัวที่หนึ่งไปเป็นสองและขยายออกไป กระจายออกไปเป็นเครือข่ายตามแนวคิดของ Manuel Castells (1996) อธิบายสื่อใหม่ในปัจจุบันนั้นได้ว่าการเชื่อมโยงกันของผู้คนที่มีปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายนั้น ไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลา นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายก็คือ อำนาจที่ดำรงอยู่ในเครือข่าย ที่ทำให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นในเครือข่ายสังคมนั้น ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากที่ทำให้ปัญหาในสังคมได้รับการแก้ไข

จากกรณีศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้ง 5 กรณีแสดงให้เห็นว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยังมีการรวมกลุ่มกันได้มากเท่าไร เอกชน ทุกภาคส่วนในสังคมยิ่งทำให้มีอำนาจในการต่อรองมากยิ่งขึ้น เปรียบได้กับกระแสคลื่นที่ซัดเข้าฝั่ง ถ้ายังคลื่นรวมตัวกันเป็นมวลคลื่นขนาดใหญ่มากเท่าไรดังเช่น คลื่นสึนามิก็สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ ประเด็นสำคัญก็คือ การเคลื่อนไหวทางสังคมต้องเป็นการกระทำที่มีความต่อเนื่อง ร่วมกันดำเนินการตามที่วางไว้เพื่อเปลี่ยนแปลง ถ้ากระทำอย่างจืดและต่อเนื่องยิ่งทำให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเป็นธรรมและความถูกต้องในสังคม

แม้ในสังคมในโลกแห่งความเป็นจริงจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่โลกเสมือนจริงก็สามารถมาบรรจบกันได้ ถ้าคนในสังคมโลกของโลกเสมือนจริงขับเคลื่อนและแสดงพลังและอำนาจทางสังคมให้คนในโลกแห่งความเป็นจริงพ่ายแพ้ต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องและทำให้สังคมน่าอยู่ขึ้น

บรรณานุกรม

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ขบวนการเคลื่อนไหวประชาสังคมในต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2555). นวัตกรรมการสื่อสารและการขยายพลังอำนาจในการอธิบายของทฤษฎีการสื่อสารจาก "พื้นที่โลกจริง" ไปสู่ "พื้นที่เสมือนจริง". *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ฉบับ "นวัตกรรมการสื่อสารกับชุมชน"*. 1(1) ฉบับปฐมฤกษ์ กรกฎาคม - ธันวาคม 2557.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร สังคีต พิริยรังสรรค์ นวลน้อย ตรียวิทย์ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2543). *อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย อังกฤษ ออสเตรเลียและมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- สุวิดา ธรรมมณีนวศ์. (2543-2544). การเคลื่อนไหวทางสังคม. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับที่ 2 เดือนธันวาคม 2543 ถึง พฤษภาคม 2544*, 33-54.
- พันทิป. แนวคิด มิเชล ฟูกูเกต์. สืบค้นจาก <http://topicstock.pantip.com/library/topicstock/2012/06/K12278032/K12278032.html>
- เดลินิวส์. (2559). *ล่า 25000 รายชื่อ คดีชายพิการ พลิกฆ่า เจตนา สู้ไต่ตรอง*. สืบค้นจาก: <http://www.dailynews.co.th/crime/399325>.
- เว็บไซต์ที่ติดต่อทคอม. (2559). *หนุ่มขับเบนซ์ชนฟอร์ดชนมาแล้วอย่างโชกโชน*. สืบค้นจาก <http://socialnews.teenee.com/penkhao/1625.html>.
- โพสทูเดย์. (2559). *จวกเลย! "ฮัท เดอะสตาร์" เขียนโปรโมทไอจีบนหลักกิโลเมตรภูชี้ดาว*. สืบค้นจาก: <http://www.posttoday.com/ent/thai/417490>.
- เว็บไซต์แมนเจอร์ออนไลน์. (2559). *คนเขียนรายใจดีให้อภัย "ฮัท เดอะสตาร์" ลบข้อความบนหลักเขตแดน "ภูชี้ดาว"*. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9590000019352>.
- เว็บไซต์สนุกดอทคอม. (2559). *มองพลังสังคมโซเชียลผ่านเหตุการณ์ "เบนซ์ตีนผี"*. สืบค้นจาก <http://news.sanook.com/1966358/>.
- เว็บไซต์ไทยโพสต์. (2559). *แพร่วาร์องผู้ตรวจ เจ้าหน้าที่สวนลาม*. สืบค้นจาก <http://www.thaipost.net/>
- เว็บไซต์ข่าวสด(2559). *พฐ.สรุปเบนซ์ซิ่ง 257 กม. ตรวจ"ผม"เงินพหุหาสารเสพติดตกค้าง1ด.อสส.เข้มคดีลูกกระต๊องแดง*. สืบค้นจาก : http://m.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1459304439.
- เว็บไซต์เดลินิวส์. (2559). *สรยุทธขอยุติหน้าที่พิธีกร คาคึก กฤตกา เสียบแทน*. สืบค้นจาก: <http://www.dailynews.co.th/entertainment/383467>.
- เว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจ (2559). *อสท.ส่งหนังสือช่อง 3 เตือนอุมสรยุทธกระแทกหน้าทื่อ*. สืบค้นจาก : <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/689104>.

เว็บไซต์ทีนิวส์บันเทิง. (2559). บุ่มปนัดดาล่ารายชื้ออภัยโทษ คดีฆ่าข่มขืน.

สืบค้นจาก: <http://entertain.tnews.co.th/content/178102/>.

เว็บไซต์ทีนิวส์บันเทิง. (2559). บุ่มล่ารายชื้อ คดีฆ่าข่มขืน เผยกฎหมายอ่อนแอรับโทษก็ลด.

สืบค้นจาก : <http://www.dailynews.co.th/crime/377505>.

เว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์. (2559). ปีกช่อง 3 เปิดใจไม่ได้ป๊อบให้สรยุทธลาจอ.

สืบค้นจาก : <http://www.thairath.co.th/content/585870>.

Castells, M.(1996).*The Rise of the Network Society*. Oxford:Blackwell.

Gray, D.E. (2008). *Doing Research in the Real World*. Sage.

Rheingold, H. (2000). *A Slice of Life in my Virtual Community*. In L.M. Harasim (Ed), *Global Networks, Computer and International Communication* (pp.58).

Van Dijk, J. (2012). *The Network Society*: Sage Publications.